

บทคัดย่อ

แม่น้ำมูลเป็นแม่น้ำสายหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความยาวตลอดลำน้ำถึง 641 กิโลเมตร สองฝั่งแม่น้ำมีสภาพป่าชายน้ำผสมผสานกับการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ สัตว์ป่าชายน้ำในอดีตเคยอุดมสมบูรณ์ ในปัจจุบันมีจำนวนลดลง การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์ป่าชายน้ำได้ดำเนินการสำรวจพื้นที่ที่คาดว่าจะมีสัตว์ป่าชายน้ำที่น่าสนใจเชิงท่องเที่ยวอาศัยอยู่ตลอดลำแม่น้ำมูล ใน 5 จังหวัดที่แม่น้ำมูลไหลผ่านคือ นครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี และพบว่า แม่น้ำสัตว์เอกลักษณ์ของแม่น้ำมูลคือ นากใหญ่ขนเรียบและตัวเงินตัวทองหรือ "เหี้ย" ได้ลดจำนวนลง เหี้ยเหลือถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นอาณานิคมเพียงในจังหวัดนครราชสีมา จึงเป็นสัตว์ชายน้ำชนิดเดียวที่มีศักยภาพการท่องเที่ยว

เหี้ยได้รับการศึกษาโดยละเอียดในประเด็นของลักษณะการดำเนินชีวิตและทางด้านสัตวศาสตร์ โดยใช้วิธีการดักจับ โดย "จั่น" แบบพิเศษที่ทางโครงการได้พัฒนาขึ้นจากภูมิปัญญาดั้งเดิม ได้จำนวน 34 ตัว โดยมีเหี้ยตัวใหญ่ที่สุด ยาว 2.21 เมตรหนัก 20 กิโลกรัม สำหรับสัตว์ป่าชนิดอื่น เช่น งู กบ จิ้งเหลน ฯลฯ ได้รับการกล่าวถึงไว้บ้าง รวมทั้งสัตว์น้ำบางชนิด เช่น กระเบน ตะพาบ เต่า หอย และปลา

ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวสัตว์ป่าชายน้ำตามลำแม่น้ำมูล พบเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งที่อยู่อาศัยสัตว์ป่าชายน้ำตามลำแม่น้ำมูล ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของเหี้ยเป็นสำคัญ จำนวน 2 เส้นทางที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือที่บ้านท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และบ้านท่าหลวง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ที่ซึ่งผู้คนรักษาแม่น้ำและช่วยกันอนุรักษ์สัตว์ไว้เป็นอย่างดี.

Abstract

On meandering banks of the 641 kilometers Mun River, wetland forests are presented along with human settlements. Plentiful wildlife animals were noted but have been diminishing nowadays. The study of the potentiality of reptile habitats in the catchment areas along the Mun surveyed 5 provinces in the Lower Northeastern Region: Nakornratchasima, Surin, Buriram, Sri Saket and Ubolratchathani. It was found that numbers of two animal identities of the Mun river: smooth-coated otter (*Lutra perspicillata*) and water monitor (*varanus salvator*) have been declined. Water monitor colonies are found only in Nakornratchasima province.

Water monitor, thus, is the potential reptile for ecological tourism in the Mun river. It was studied in details about habitat and zoological information. 34 water monitors were caught during the study by "jan" (a specific tool developed by the project to catch live - 4 leg animals). The largest catch was 2.21 meters long and weigh 20 kilograms. Other animals were also mentioned e.g. fresh water crocodile (*Crocodilus siamensis*), common soft-shelled turtle (*Trionyx cartilagineus*), lizards, snakes, frogs, shell, ray and fish.

The tourism potentiality of wildlife habitat was evaluated that there are 2 potential areas along the Mun River. Both are water monitor habitats in Nakornratchasima province. They are at Ban Tachang, Chalermprakiet district and Ban Taluang, Phimai district where people conserve animals and take good care of river.